

СТАНОВИЩЕ

От: *проф.д-р Ергюл Таир Реджеб*
Департамент Психология,
Институт за изследване на населението и човека - БАН
Професионално направление 3.2. Психология

Относно: дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност 3.2. Психология (Психология на здравето) в катедра „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология”, Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски”

Автор на дисертационния труд: *Виктория Венциславова Евлогиева*

Тема на дисертационния труд: *„Страх от разкриване на некомпетентността – психологически аспекти на синдрома импостър”*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед №РД-38-83 от 10.02.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”

1. Информация за дисертанта

Виктория Венциславова Евлогиева е редовен докторант в катедра „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология” към Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски” по научната специалност 3.2. Психология (Здравна психология). Придобила е бакалавърска степен по „Психология“ (2014) и магистърска степен по ”Клинична и консултативна психология” (2017) от същия университет. Осъществява консултативна дейност с деца и юноши (2015-2017) и в областта на човешките ресурси (2018-2020).

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията е с общ обем от 173 страници, включващи: въведение; две глави – теоретична и емпирична; дискусия на получените резултати, техните ограничения и принос; заключение; използва литература и приложения с методите на изследването. Представеното съдържание е адекватно онагледено с помощта на 11 таблици и 24 фигури. Библиографската справка съдържа 345

източника, от които 11 на български език и 334 на английски език, отразяващи основни автори и емпирични изследвания върху разглеждания проблем.

Представеният дисертационен труд е посветен на социално значима и по-слабо емпирично проучвана тема, свързана с психологическите аспекти на феномена импостър. Целта на дисертацията е ясно формулирана по посока установяване на наличието на връзка и степента на взаимодействие между феномена импостър и различни личностни характеристики. Въз основа на задълбочен теоретичен обзор са изведени седем изследователски хипотези, обхващащи широк кръг от променливи: диференциращ ефект на социодемографските характеристики – пол, възраст, образование, заемана позиция; значими връзки и директен ефект на личностните характеристики – перфекционизъм, невротизъм, екстраверсия, съзнателност, социална желателност; взаимовръзки между феномена импостър и аспектите на страха от провал и страха от успех; индиректен ефект на посочените личностни характеристики върху импостър феномена, опосредствани от страха от провал и страха от успех. Приложеният инструментариум напълно съответства на поставената цел и издигнатите хипотези, като позволява събирането на богат масив от количествени данни върху случайна извадка от близо 600 лица. Добро впечатление прави научния стил на изложението и осведомеността на докторантката, както по отношение на проучвания феномен, така и по отношението на използваните статистически методи за анализ на данните. Представените теоретични подходи и използваните методи за анализ са коректни и дават възможност на автора да осъществи своето задълбочено теоретично проучване и да подкрепи с аргументи резултатите от емпиричното си изследване.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основните научни и научно-приложни резултати от проведеното изследване са разположени в отделните глави на дисертацията, която е структурирана по класически образец с ясно разграничени теоретична, методологична и аналитична част. Представеният теоретичен обзор съдържателно представя основните конструкти на изследването: 1) същността, теоретичните подходи, компонентите и инструментите за измерване на феномена импостър, наред с механизма за поддържането му и възможностите за терапевтична намеса; 2) страхът от провал като фактор за развитие на импостър феномена; 3) страхът от успех и импостър синдром; 4) личностните черти от модела на „големите пет“ и импостър феномена; 5) взаимовръзката на импостър феномена с други личностни характеристики – перфекционизъм и социална желателност. Представеният теоретичен обзор е доказателство за задълбочено познаване на проблема от страна на докторантката и илюстрира

нейния систематичен и аналитичен подход към разглеждания проблем. Емпиричната част на дисертацията се базира на събраните количествени данни върху извадка от близо 600 лица, като получените резултати потвърждават частично хипотезите на изследването.

Накратко, факторните структури на използваните инструменти, макар да не съответстват напълно на заложените в оригиналния вариант (напр. многоизмерната структура на конструкта импостър феномен; скалата за оценка на страха от успех), след реализираните оптимизации, демонстрират напълно приемливи за целите на изследването психометрични показатели. Потвърждава се и допускането, че феноменът импостър ще се диференцира значимо от изследваните демографски фактори, като: 1) полът е значим фактор, поради по-високите резултати на жените (макар, че трябва да се има предвид и диспропорцията по пол в извадката в полза на жените); 2) по-младите лица имат по-високи резултати (като диапазона на младите е ограничен: 16-21 г. за разлика от другата възрастова група 22-66 г.); 3) образованието, като лицата със средно образование са с по-високи резултати обратно на очакването за по-високи равнища на импостър феномен при по-високо образование лица; 4) позиция, като лицата на експертна и изпълнителска позиция са с по-високи резултати по импостър феномен спрямо тези на ръководна позиция.

Установяват се статистически значими връзки на импостър феномена с повечето изследвани личностни характеристики с изключение на социалната желателност. Личностните черти невротизъм, съзнателност и перфекционизъм, наред със страха от провал и страха от успех, предсказват феномена импостър. Също така се установява индиректен ефект на невротизма, съзнателността и екстраверсията върху феномена импостър, който е медиран от страха от провал и страха от успех. Невротизмът има положително опосредствано влияние върху феномена, докато съзнателността и екстраверсията имат отрицателен медиран ефект. Перфекционизмът има негативен индиректен ефект върху феномена импостър, опосредстван само от страха от успех. Полученият в настоящото изследване медиращ ефект на страха от провал и страха от успех върху феномена импостър емпирично подкрепя теоретичните допускания за опосредстващата сила на двата конструкта и и разширява модела на самопохранващия се цикъл на феномена импостър.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд има конкретни научни приноси, сред които трябва да посочим осъществения задълбочен обзор върху редица психологически конструкти, на чиято основа е създаден интегративен модел,

който описва взаимовръзките на феномена импостър и изследваните личностни характеристики. В резултат на проведеното изследване и анализи са изведени директните и индиректните ефекти на личностните черти невротизъм, екстраверсия и съзнателност, страха от успех, страха от провал, перфекционизма и социалната желателност върху феномена импостър. В методологичен план са преведени и адаптирани за българска извадка: въпросника за оценка на страха от провал; скалата за оценка на успеха; мултидимензионалният въпросник за оценка на перфекционизма и въпросника за оценка на феномена импостър. В научно-приложен план трябва да отбележим възможността за прилагане на установените закономерности в консултативната практика за диагностициране на лица с импостър синдром.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е представила две публикации, съответно на български и на английски език, по темата на разработката от международни научни форуми, които осигуряват публичност на разглеждания импостър синдром пред академичната общност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем от 43 страници и коректно отразява съдържанието на дисертационния труд и основните научни и научно-приложни приноси.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд е разработен на високо научно равнище, като бележките ми са по-скоро от технически характер. Например, посочено е, че за проверка на структурата на въпросника за оценка на феномена импостър (с. 94) се прилага конфирматорен факторен анализ по метода на главните компоненти, като се предоставят резултатите от Cattell's Scree Test, т.е. прилага се експлораторен факторен анализ, а не конфирматорен. Също така на места се срещат някои правописни и граматически грешки (напр. с. 6, 96 и т.н.), които не нарушават общото позитивно впечатление от представеният дисертационен труд, но заслужава да бъдат отбелязани с апел за по-висока прецизност в работата.

8. Заключение

Дисертационният труд на Виктория Венциславова Евлогиева е цялостно и аналитично проучване, със задълбочен теоретичен обзор по изследвания проблем, с аргументирани теоретични предпоставки и реализирано собствено емпирично изследване. Поставените цел и задачи на изследването са успешно изпълнени, като са постигнати резултати с научен и

научно-приложен характер. Считаю, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото прилагане и на вътрешните нормативни документи на СУ „Св. Климент Охридски“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Всичко това ми дава основание да дам своята положителна оценка за дисертацията на тема „Страх от разкриване на некомпетентността – психологически аспекти на синдрома импостър ” и да предложа на уважаваемите членове на научното жури да присъдят на Виктория Венциславова Евлогиева образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 3.2. Психология (Психология на здравето).

02. 04. 2021 г.

гр. София

Подпис:

(проф. д-р Ергюл Таир)